

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. (a) Eugenius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

mensum bonum. Et Aristoteles lib. 9. Ethic. cap. 10. *Nes inter multos (inquit) amicitia est.* Rectè ergo, ne multitudo amulationem, & amulatio concidat, & tandem ne commodè plures sustentari nequeant, in presenti statuitur, ne plures in Ecclesia, aut monasterio respiciantur, quam commodè ex ejus proventibus sustentari possint.

6. *Exponitur textus in cap. 3. de Capellis monach. in illis verbis: Si pluribus facultatis non suppetunt eorundem.* Ex quibus deducitur, in eo monasterio Venetensis diocesis plures receptos fuisse monachos, quam ex ejus proventibus poterant sustentari; & nihilominus ait Honorius, posse prædictos monachos in Prioratibus constitui, ut illi commodè sustententur: ergo quia licet plures monachos recipere, quam ex monasterii proventibus ali possint. Cui difficultati respondendum est, in ejus textus specie monachos receptos fuisse eo tempore, quo proventus monasterii sufficiebant ad eorum alimonias; sed eum postea temporis injuriâ facultates monasterii deficerent, ut plerumque contingit, ideo in singulis Prioratibus monachi habitare debent, ut latius dicemus in ejus textus commentario.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam textus in ejus priori parte adducti procedunt primis Ecclesiæ sæculis, cum beneficia ecclesiastica adhuc instituta non erant, nec Ecclesiæ Cathedralis constructæ, nec præbendæ erectæ erant; sed potius ex mensa communi omnes sibi necessaria accipiebant; tunc enim clerici, qui ad operandum validi repetiebantur, artificio proprio quæstum parabant: postquam tamen bona Ecclesiæ divisa fuerunt, & beneficia instituta, atque præbendæ erectæ, sine tituloque certo nemo ordinaretur, quilibet ex fructibus propriæ Ecclesiæ sustentari deberet; ad quod sæculum Ecclesiæ, & sequentia referenda est præsens constitutio. Nec quod de monachis dicebamus, obstat; nam licet *Barbola dicit, alleg. 98. num. 2.* discrimen illud agnovit inter jus Bonifacii VIII. relatum in dicto cap. unic. de statu monach. lib. 6. & Concil. Tridentini dicta sess. 25. de regular. cap. 3. quod illud procedebat in monialibus ordinem mendicantium profitentibus, hoc verò etiam comprehendat omnes, tam viros, quam feminas medicantes, vel non: verius credo, præsentis Concilii Arelatenensis constitutionem loqui de omnibus; quia licet in monasteriis mendicantibus certus numerus præstari non possit pro facultate bonorum, eo quod illis frequenter careant; tamen statui valet, habitâ consideratione ad consuetas elemosynas, ut illis

prudenter æstimatis commodè possint sustentari.

7. *Exponitur textus in cap. 3. de Capellis monach. in illis verbis: Si pluribus facultatis non suppetunt eorundem.* Ex quibus deducitur, in eo monasterio Venetensis diocesis plures receptos fuisse monachos, quam ex ejus proventibus poterant sustentari; & nihilominus ait Honorius, posse prædictos monachos in Prioratibus constitui, ut illi commodè sustententur: ergo quia licet plures monachos recipere, quam ex monasterii proventibus ali possint. Cui difficultati respondendum est, in ejus textus specie monachos receptos fuisse eo tempore, quo proventus monasterii sufficiebant ad eorum alimonias; sed eum postea temporis injuriâ facultates monasterii deficerent, ut plerumque contingit, ideo in singulis Prioratibus monachi habitare debent, ut latius dicemus in ejus textus commentario.

8. *Explicatur cap. ultimum.* Etiam opponi potest supra traditæ assertioni textus in cap. final. de v. f. ubi cum facultates Ecclesiæ Xantonensis diminutæ essent, etiam numerus præbendarum moderatus fuit: sed cum postea auctæ essent facultates ipsius Ecclesiæ, quæsitum fuit, an Canonici juxta modum reddituum possent etiam præbendarum numerum augete? Et docet Gregorius IX. eos antiquum numerum mutare non posse. Igitur quia non ex facultatibus, seu redditibus Ecclesiæ numerus ministrorum ejus æstimandus est. Pro cuius textus expositione dicendum est, eo textu certum Canonicorum numerum fuisse præscriptum auctoritate R. Pontificis; unde absque ejus assensu non poterant Canonici illum mutare, etiam auctis Ecclesiæ facultatibus, ex traditis in cap. cum M. de consuet.

CAPVT II.

(a) Eugenius.

IN Ecclesia vestra certum numerum Canonicorum, sicut nobis innotuit, communitè instituere curavistis, & institutionem vestram religione firmare juramenti. Unde quia numero illo successu temporum diminuto, in dubitationem deducitis, utrum ipsum numerum de institutione Canonicorum supplere possitis, cum laicis (b) computatis, qui in Ecclesia vestra Canonicorum titulo (c) nominantur, statutus numerus sit impletus; super qua ambiguitate Sedem Apostolicam consulere voluistis. Ut autem hæc ambiguitas à vestris cordibus auferatur, nobis videtur, quod laici non debeant in Canonicorum numero computari, nec vos debeatis differre; quominus statutum numerum juramento præstito roboratum de aliis clericorum personis idoneis in Canonicos suppleatis: nec enim alia vestra intentio fuisse putatur, quam quod tales ad supplendum numerum, cum necesse fuerit, curaretis unanimiter invenire, per quos Deo in divinis officiis per ecclesiasticos ordines congruè serviretur. Ad hæc verò distinctius prohibemus, ne de cætero laicos in Canonicos admittatis.

NOTÆ.

(a) *Eugenius.* In secunda collectione, sub hoc titulo, cap. 3. legitur, *Aug.* sed rectè in margine emendatur, Eugenius I. in præsentem autem non exprimitur cujus Eugenii sit; credo tamen

textum hunc esse Eugenio II. in epistola missa ad Sanctum Bernardum Archiepiscopum Vienneensem: quæ conjectura siaderet sequentibus fundamentis. Primo deducto ex serie utriusque compilationis; refertur enim tam in secunda, quam in hac sexta post Concil. Arelaten. 4. &

antè

ante Alexandri constitutionem : unde non potest tribui textus hic Eugenio I. qui floruit circa annos 656. ante dictum Concil. Arelat. Præterquam quod, cum per unum tantum annum Ecclesiam rexisset, non reperitur aliqua ipsius Pontificis epistola. Non etiam potest tribui Eugenio III. quia floruit post Alexandrum III. sequentis textus auctorem, unde præpostero ordine ante ipsum compilaretur hic textus, si esset Eugenii III. Secundò ducimur eo fundamento ; nam Eugenius II. epistolam scripsit D. Bernardo Archiepiscopo Viennensi, quæ extat in Bibliotheca Floriacenti, ut refert Carolus à Sancto Paulo in *Biblioth. Pontif. in Eugenio II. de ipso autem D. Bernardo refert Chenu in serie Archiepi. Viennen. num. 52.* quod cum esset vir solers, ingenius, & eruditus, ardens studio Viennensem Ecclesiam cleto, & bonis amplificavit ; unde credo, ipsum certum Canonicorum numerum in Ecclesia statuisse, atque illi rescribere Eugenium III. in presenti.

2. (b) *Laiis computatis.* Quòd juxta antiquam consuetudinem dupliciter contingebat : Primum, quia in Ecclesiis aliquando præbendæ laicæ in uis pauperum transcriptæ erant, ut de Ecclesia Aurelianensi refert Gregorius VII. *lib. 3. epist. 17. ad Raynerium Aurelianens. Episcop.* ibi : *Præcipimus etiam, ut canonicam concessam alimonia pauperum, quam ab eo usu sub ratiâ diceris vendidisse, ad eundem usum restituas.* Et in Ecclesia Claromontensi recensetur ab Innocentio III. *lib. 2. epist. 373.* id genus beneficii, quod concedi etiam laicis conuevit, & familiaritas appellatur : nec non in Ecclesia S. Martini Carnotensis præbendæ aliquot affectas in nobilitum virorum usum, vel ob meritorum gratiam, vel egenitas solatium, refert Panormit. in *cap. cum M. de consuet.* In Germania etiam ipsarum præbendarum usum invaluisse, constat ex Helmolde *lib. 1. hist. Sclav. cap. 16.* ibi : *Theodoricus Marchio Sclavorum depulsus ab honore, & omni hereditate, apud Magdeburg. malâ morte, ut dignus fuit, vitam finivit.* De Græcis idem constat ex Novella Alexii Comneni, quæ extat apud Balsamonem in *can. 19. Synod. Nicen. 2.* ibi : *Si autem accedat laicorum quispiam, qui est omnino inops, & pauper, ad sanctissimum meum Dominum, vel ex Antecessibus, qui suos thronos per-*

didierunt, & sunt inopes, & voluerit statueri, ut in vicium capiat è locupletiori, aliquo monasterio, hoc recte faciat, non supra facultates numeri eorum, qui sunt ordinati. Secundò laici Principes plerumque præbendas habent honorarias, ut noster Monarcha in Ecclesia Legionensi, ut refert Lobeta in *hist. Legion. fol. 112.* Reges etiam Gallie Canonici honorarij sunt in Ecclesiis Piccardiensi, teste Panormit. in *cap. extirpanda ; S. qui verò, de præb. in Cenomanensi.* Chopinus *lib. 2. de sacr. polit. titul. 5. numer. 8.* Rex Romanorum Canonicus est Ecclesie Aquisgran. Unde in gestis coronationis Maximiliani apud M. Frecher ita legitur : *Item venerunt Capitulares Ecclesie Aiquensis, recipientes Regem Romanorum in Canonicum, qui ipsi præstiti juramentum quòd ad præbendam hanc in eadem Ecclesia, & dederunt sibi locum in Choro : ipse etiam dedidit statuta, & vinum admissiois, juxta consuetudinem Ecclesie, & habet duos vicarios in loco, qui capiunt integram præbendam, & supplet locum suum in Ecclesia.* Idem securâ Romæ Imperiali consecratione solenniter installatur in Canonicum sancti Petri, & Summo Pontifici ministrat vices Subdiaconi ut tradit Durandus in *ration. lib. 2. titul. 8.* Idem de Duce Normannorum, Comite Nivertensi, Delphino Viennensi, Duce Aurelianensi, & aliis, qui in diversis Ecclesiis præbendas honorarias habent, referunt Alteserra de *Ducibus cap. 12.* Barboza de *potestat. Episcopi allegat. 62. num. 75.*

(c) *Nominantur.* Laici enim licet sint incapaces beneficii ecclesiastici, *cap. cum adeo 18. de rescript. cap. ex litteris, de transact.* quia debent beneficiati saltem habere primam tonsuram, ut probat Saulay in *panopl. cleric. part. 5. lib. 6. axiom. 5.* ex dispensatione tamen Pontificis possunt beneficium obtinere, ut pluribus relictis docent Petrus Gregorius *lib. 1. part. tit. 27. cap. 1.* Barboza *dist. alleg. 72. num. 74.* Durandus *lib. 4. de sacr. Eccles. cap. 6.* quo casu licet laici per se non possint obire munia, quæ propria sunt clericorum, tamen fructus percipiunt, & curare debent, ut per alios clericos in Ecclesia ministrentur, ut contingit quando cum non idoneo ad beneficium dispensatur, *cap. 2. de aetate & qualitate, cap. licet, cap. commissæ, de elect. in 6.*

CAPVT III.

Alexand. III. (a) *Cantuar. Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis.*

EX frequentibus querelis didicimus, in partibus vestris consuetudinem prævam à multis retro temporibus invaluisse, quod clerici ecclesiastica beneficia sine consensu Episcopi dioces. vel [b] officialium suorum [qui hoc de (c) jure possunt] recipiunt, minus quàm deceat cogitantes, quomodo id à Patrum sanctorum est institutionibus alienum, & ecclesiasticæ contrarium honestati. Unde cum tu frater Archiepiscopo ex officio tibi commissio tam iniquam consuetudinem de provincia tua velis (sicut debes) radicis extirpare, tam in illos, qui ecclesiastica beneficia taliter occupata scienter detinent, quàm in eos, qui de cætero occupare præsumpserint, excommunicationis sententiam (d) protulisti. Nos itaque eandem sententiam ratam habentes, & eam auct. Ap. confirmantes, mandamus, quatenus clericas ipsos, qui ipsam sententiam incurrerint, nisi congruè satisfecerint, absolvere minimè (e) præsumatis.

NOTE.